

Tre somrars växtfynd 1992 - 94

Sammanställda och kommenterade av Tomas Ljung

De senaste två årgångarna av Trollus har inte innehållit några rapporter om spännande växtfynd. Som ni säkert har anat beror inte detta på bristen på rapporter. På redaktionen har tvärtom en stor hög med godbitar hunnit samlas. Något fynd från 1994 som kunnat mäta sig med -92 års norna och -93 års dvärglåsbräken verkar inte ha gjorts, men än har väl inte alla rapporter nått in. Dessa båda nämnda räknas ju f.ö. bland seklets dalafynd, så vi ska väl inte kvävas av högmod. Det glesa utbudet från sommaren 1993 får helt skrivas på vådrets konto.

Nedan upptas alla nya fynd av "projekterter", alltså de som ingår i den nya boken. Vidare presenteras nyfynd för socknar, samt övriga observationer av intresse. En rad arter och underarter är dåligt kända i Dalarna idag, som t ex klocklånke och nordspira. De redovisas för att fästa uppmärksamhet på deras existens.

Du som inte finner ditt fynd i listan är varmt välkommen med en skriftlig rapport. Somligt har ännu endast nått redaktionen hörsägenvis, nämligen.

Nordlåsbräken, *Botrychium boreale*

- Idre, nära Lilla Olån, 1 ex i örtrik gräsmark 1994. Den växte tillsammans med något som kan vara dess hybrid med vanlig låsbräken. Besked väntas! (TLj).

Topplåsbräken, *Botrychium lanceolatum*

- Orsa, Hällbergs fåbodar, 1 ex i betad gräsmark 1994, (BOr).

Rutlåsbräken, *Botrychium matricariifolium*

- St.Tuna, Igeltjärns kalkbrott, 3 ex i fuktigt kalkgrus 1992, (SNy).
- Grangärde, Ö om Storån, 2 ex vid vändplan 1992, (TLj, AJl o a).
- Orsa, Skräddar-Djurberga fåbod, 1 ex bland topp- höst- och vanlig låsbräken 1993 och -94, (Erik Ljungstrand). Ett mycket nordligt dalafynd av denna art.

Dvärglåsbräken, *Botrychium simplex*

- Grangärde, Norhyttan i mittsträng av gammal körväg på kalk, 15 ex bland ängsgentiana, vildlin och hårstarr 1993, (GEn o.a.), **NY FÖR DALARNA**.

Höstlåsbräken, *Botrychium multifidum*

- Hedemora, vid L. Acksjön mot Gränse, 6 ex på fd virkesupplägg 1992, (Hpe).

Stor låsbräken, *Botrychium virginianum*

- Norrbärke, Gessberg, 1 ex i örtgranskog juni -94, (T. Husing).
- St. Tuna, nära Igeltjärns kalkbrott, minst 50 ex i ungskog 1994, (TLj o a).

Granbräken, *Dryopteris cristata*

- Husby, Långshyttan vid "Ålderdomshemmyran", ca 10 ex i skogskärr, (AJa).
- Husby, Rällingen i fuktig björkskog på fd kolupplag, få tuvor, (P. Andreasson).

Grönbräken, *Asplenium viride*

- Idre, Storfjätan, ca 500 m nedströms landsvägsbron vid Fjätvallen, ca 50 ex på kalkblock 1994, (DABS). Första fyndet i östra dalafjällen!

Daggvide, *Salix daphnoides ssp. norvegica*

- Torsång, St.Ornäs, 1 ex nära Ornässtugan vid stranden 1994, (E. Ljungstrand). _.
- Leksand, 1 stort ex i stranden nedom kyrkan 1993, (TLj). Ej underartsbestämd.

Odonvide, *Salix myrtilloides*

- Venjan, Gåstjärnskölen, t. riklig i fattigkärr 1993, (LBr).
- Särna, Kryptjärn och Trygåsullen, rikl. i myrkanter 1992, (JEd & LBr).

Glansvide, *Salix myrsinities*

- Idre, 2 km S om Fjätbodarna, mkt riklig i rikkärr 1994, (DABS).

Blekvide, *Salix hastata*

- Idre, Storfjätan, ca 500 m nedströms Fjätvallen, ca 1 m² i rikkärr 1994.
- Idre, 2 km S om Fjätbodarna, ett par ex i rikkärr 1994, (båda DABS).

Rosenpilört, *Polygonum minus*

- St. Skedvi, Hyns sydände, ca 10 ex 1994, (HPe).
- Torsång, Skomsarbydammen enst. i blottad dystrand 1993, (SNy).
- Borlänge, Vassjön, enstaka vid stranden 1994, (SNy). Den f.n. nordligaste förekomsten av denna så hårt drabbade strandväxt.

Blåmålla, *Chenopodium glaucum*

- Falun, gamla Ingarvstippen, 100-tals på schaktmarker 1994, (LBr). Här uppträdde för några år sedan enstaka ex, då man började gräva ur tippen.

Rysk sodaört, *Salsola kali ssp. ruthenica*

- St. Tuna, Fågelmyratippen, några ex i tomatnsår 1992, (TLj). NY FÖR DALARNA. Se artikeln om Fågelmyratippen i Trollius nr. 14.

Svinamarant, *Amaranthus retroflexus*

- By, Hede i potatisland, bofast sedan 10 år, (PDm).
- St. Tuna, Fågelmyratippen, enst. på rötslam 1992, (TLj).
- Bjursås, Kallesbacken, 5 ex i igensådd havreåker 1994, (Asj). Detta ogräs äger nog förmågan att bli förbisett, trots sin storlek. Åter en fågelfröinkomling.

Fjällnejlika, *Lychnis alpina*

- Lima, V.Tandö vid Pettåsen, 271 ex på vändplan/skogsbilväg 1993, (K. Persson). Ny för Lima.

Mellansmörblomma, *Ranunculus fallax*

- By, Gålsbo, riklig i blandskog med hassel 1994 (PDm). Underarten är ännu inte fastställd, det finns några hundra att välja på.

Oljedådra, *Camelina sativa ssp sativa*

- Säter, riklig i trädgård, ink. m. en Weibulls-blomfröblandning 1993, (AJa). Som för så många andra gamla ogräs har också oljedådrans spridningsvägar inskränkts till de fröblandningar vi nyttjar i våra trädgårdar.

Bergkårel, *Erysimum hieraciifolium*

- Husby, väg 270 vid Edsken, 2 ex i grusslänt nära Info-tavlan 1992, (ASj).

Brudbröd, *Filipendula vulgaris*

- Garpenberg, Fransbo, sparsam i glänta med ängsvegetation 1992, (JEd o a).

Vågbladig daggkåpa, *Alchemilla cymatophylla*

- Bjursås, Lustebo, i kant av skogsbilväg 1992, (JEd konf. R. Carlsson).
- Leksand, Fallsbjörken i betesmark 1993, (SBD).
- Orsa, Skräddar-Djurberga fäbodrar, riklig på vallen 1993, (SBD). Denna raritet har inte setts i Dalarna sedan 1956. Den är klassad som sällsynt i landet.

Hjuldaggkåpa, *Alchemilla propinqua*

- Mora, Bonäs i byn på sandmark 1993, (SBD). NY FÖR DALARNA

Svedjenäva, *Geranium bohemicum*

- St. Tuna, nära Myggsjön, 20 ex på brännfläckar på hygge 1992, (SSv). Efter de varma somrarna -92 och -94, borde svedjenävan dyka upp på hyggena. Leta!

Klolanke, *Callitriche hamulata*

- Idre, Stor- och Lillfjätan, riklig på flera platser på grunt vatten 1994, (DABS). Denna lilla art är mycket dåligt uppmärksam i Dalarna i vår tid.

Springkorn, *Impatiens noli-tangere*

- Gagnef, ravin N om Djurås 1993, (Ö. Spansk). En nordlig utpost i inlandet.

Skuggviol, *Viola selkirkii*

- Aspeboda, Björkarsboberget, sparsam i örtrikt dråg 1994, (TLj).
- Ål, i nipor och raviner vid Ålgrådan, rikligt 1993, (TLj).
- Orsa, Orsbleck i örtrik granskog, ca 1 m² 1994, (LBr).

Rödlånke, *Peplis portula*

- Husby, Amungen mot Myckelby, ca 50 ex på blottad gyttja 1992, (DABS).
- Gagnef, Gräv, 1000-tals ex vid en åkerlok 1994, (TLj). Ny för Gagnef

Fältgentiana, *Gentianella campestris*

- By, Konnsjön, ca 100 ex i ängsmark 1992 och -94, (A. Sundin & PDM). Av allt att döma den sällsynta höstblommade formen *G. campestris campestris*.
- By, Morshyttan, 25 ex efter skogsbilväg 1994, (Maria Jons).
- Grangärde, Skattlösberg, återfunnen i slätterängen 1992, (Nisse Munk).
- Sollerö, Björka fäbodrar, ca 25 ex i liten ängsrest 1993, (Conny Land).
- Dala-Järna, Morbergets fäbodrar, få ex invid en stuga 1993, (Tlj).

Ängsgentiana, *Gentianella amarella*

- Silvberg, Marken vid Smedjebacksvägen, riklig i vägslänt 1992, (BNo).
- Siljansnäs, Förbergs fäbodrar, ca 10 ex i skogsvägs kant 1994, (LBr).

Myskmåra, *Galium triflorum*

- Silvberg, Björnhålet n. St. Ulvsjön, 10 ex under skuggad häll 1992, (AJa).
- Siljansnäs, Långsåsbergets Ö-sluttning, enst. i hyggeskant 1993, (TLj).
- Nås, Nåskilen, ett litet bestånd i fuktig ravin 1992, (JJa).

Mellanplister, *Lamium confertum*

- By, Horndal, som ogräs i trädgård 1994, (PDm). Ny för By.

Bolmört, *Hyoscyamus niger*

- St. Tuna, schaktmark vid Tunaån, några ex 1994, (JJa).
- Grangärde, Sunnansjö vid väghuset, 1 ex 1992, (OSt).
- Rättvik, Röjeråsen, 4 ex på jordhög 1993, (ABj).

Spikklubba, *Datura stramonium*

- Gagnef, 2 fynd i rabatter 1994, (enl. artikel i Falu-kuriren). Åter en fröin komling som inte klarar vintrarna hos oss. Möjligen kan fröna=överleva.

Nordspira, *Pedicularis palustre ssp. boreale*

- By, mellan Käll- och Lisselbergsmossarna 1993, (PDm). Denna nordliga underart av kärrspiran har alltmer börjat uppmärksammas i flororna.

Höskallra, *Rhinanthus serotinus*

- St.Tuna, Fornby vid Tunaån, ca 50 ex i gammal linda 1992, (M. Larsson).
- Borlänge, Tjärnasjön, flera 100 ex i gräsmark 1992, (SNy).
- Al, Ålheden efter Rv.70, sparsam i vägkanterna 1993, (TLj).
- Leksand, Hisvåla mot Kilen, ymnig i vägkant 1993, (TLj).
- Siljansnäs, Tasbäck, riklig i vägkant och lindor intill 1993, (LBr). Höskallran fortsätter att dyka upp i vägkanter och gräsmattor. Förekomsterna i åker- och ängsmark blir dock allt färre, vilket nog gör den hotad, trots allt.

Gulkämpar, *Plantago maritima*

- Hedemora, Österby vid Viggen, vägkant 1994, (Kerstin Johansson).

Skogsklocka, *Campanula cervicaria*

- Transtrand, Hälla, enst. vid Urdbergets fot 1994, (JEd). Om detta märkliga berg har skrivits i Trollius nr 9, där det av misstag fick heta Uvberget.

Nässleklocka, *Campanula trachelium*

- Säter, återfunnen i Säterdalen, 100-tals längs vägen mot fäboden 1994, (AJa, Sia). Arten har tydligen aldrig varit borta från Säterdalen, utan bara undgått av botanister. Fler exkursioner i folkparkerna måste alltså till!

Malörtsambrosia, *Ambrosia artemisiifolia*

- 5 nyfynd från By, Bjursås, Siljansnäs och Malungsfors 1992-94. Den uppträder alltid under fågelbord, eftersom den ingår som förorening i fågelfröema.

Hårgängel, *Galinsoga ciliata*

- Rättvik, i planteringar o dyl flerstädes i samhället 1994, (ABj, Bor). Efter att länge ha dväljts i växthusens mörker, tar nu gänglama klivet ut i rabatterna.

Åkerkulla, *Anthemis arvensis*

- St.Skedvi, Gammelgården v. nya länsväg 266, 2 ex i vägslänt 1992, (AJa, Sjä). Detta är den enda aktuella förekomsten av detta gamla ogräs.

Slättergubbe, *Arnica montana*

- Lima, V. Ofors och V. Lillmon, ett par nya lokaler i ängsrester, totalt ca 50 ex 1993, (K. Persson). Lima socken fortfar att stärka sin ställning som slättergubbarnas stamort i Dalarna.

Blåklint, *Centaurea cyanus*

- St.Tuna, 300 m SV om kyrkan, riklig i åker 1993, (G. Mårtensson).
- Grangärde, Tallmogården vid Långnäset, 5 ex i sädesfält 1992, (OSt).

Svinrot, *Scorzonera humilis*

- By, Rosse, riklig i skogsbyn 1994, (Bengt Johansson, PDm).
- By, Sisselbo, betesmark vid gravfält, riklig på flera ställen 1994, (PDm).
- By, Fullsta på två ställen i reservatet 1994, (M. Forslund, PDm).
- Silvberg, SO om Knutsbo, 6 ex i dikeskant 1992, (S-E. Persson).
- Norrbärke, mellan Ö. och N. Björkberget, 100-tals i f d ängsmark 1992, (SNy).

Fjälltolta, *Lactuca alpina*

- Husby, Gettjärnsberget rikligt 1993, (RLu). En extremt sydlig utpost i Dalarna.

Krusnate, *Potamogeton crispus*

- Hedemora, Hovran v Nibbletornet, rikl. på grund gyttebotten 1994, (LBr).
- Husby, Amungens sydände, spars. på grund gyttebotten 1992, (DABS).
- St.Skedvi, Uppbodammen sparsam 1994, (HPe).

Backskafting, *Brachypodium pinnatum*

- By, Valla, 1 stor grupp på en ö bland vårärt 1994. Ny för By, (A. Sundin).

Råttsvingel, *Vulpia myuros*

- Idre, 2 km NNO Fjätbodarna, 2 tuvor i insådd vägkant 1994, (DABS). NY FÖR DALARNA. Uppenbarligen en släntsådd inkomling. Möjligen förbisedd.

Storgröe, *Poa remota*

- Folkärna, Utsundsbodarna, någon mz i källdrag 1992, (LBr, PDm o a).
- Hedemora, Karlsbodarna i körskador nere i ravinen, riklig 1994, (RLu).
- Säter, Norrhytteravinen nu även på Säter-sidan 1994, (HPe).
- Särna, 2 km S om Kryptjärns fäb. 2 små bestånd i drag 1992, (LBr & RLu).
- Särna, 1 km SV Nysätersvallen, flera best. i käll- och bäckkanter 1992, (LBr).

Bågsäv, *Scirpus radicans*

- Hedemora, Hovran, flera nya förekomster 1993-94, (HPe o.a.).
- Husby, Dalälven vid Guntjärn, ca 20 ex vid stranden 1992, (HPe).
- St. Skedvi, Uppbo vid Åsgården, riklig i betad dikesdamm 1992, (LBr).

Kärrull, *Eriophorum gracile*

- Leksand, Limsjöns betade strandängar, riklig 1994, (TLj).
- Sollerö, Nördervik i strandängarna, riklig 1993, (SBD).

Axag, *Schoenus ferrugineus*

- Leksand, Östanholviken, riklig längs stranden 1992, (MKp).
- Hamra, Näverholmsmyren 1993, J. Hedman.
- Särna, Hägnåskölen, riklig 1993, (DABS).

Tagelstarr, *Carex appropinquata*

- Idre, 2 km S Fjätbodarna, i rikkärr, ca 25 tuvor 1994, (DABS).
- Idre, Storfjätan nära Fjätvallen, 6 tuvor i rikkärr 1994, (DABS).

Åsstarr, *Carex pallens*

- By, Vitdammsåsen (del av byåsen) 1992, (PDm konf. TKa).

Huvudstarr, *Carex capitata*

- Leksand, Norr Lindberg, riklig i fuktig fzrbetesmark 1993, (TLj).
- Idre, 2 lam S Fjätbodarna, riklig i rikkärr 1994, (DABS).
- Idre, Fjättorps domänreservat, sparsam i rikkärr 1994, (DABS).
- Idre, 1 km SO Fjätvallen, riklig i rikt enbuskkärr 1994, (DABS).

Nålstarr, *Carex dioica* (monoika tuvor, dvs samkönade).

- Leksand, Fallsbjörken i rikkärr, flera tuvor 1993, (TLj o a).

Ängsstarr, *Carex hostiana*

- Orsa, Lindänget i Lundins äng, enst. ännu kvar trots schaktningar 1994, (BOr).

Slokstarr, *Carex pseudocyperus*

St.Skedvi, Åsgrop vid Gammelgården, 1 stor tuva i kärr 1992, (AJa & SJa).

Loppstarr, *Carex pulicaris*

- Silvberg, Källarbosjöns östsida, 2 m2 i f d slättermark 1993, (SJa).

Norna, *Calypso bulbosa*

- Hamra, Fågelsjö i rikstråk i barrblandskog, ca 100 ex (varav 50% vitblommiga) 1992, (J. Hedman, SNy). NY FÖR DALARNA.

Skogsfru, *Epipogium aphyllum*

- Leksand, Draggsberget, ca 200 ex i björkkärr i lövbränna 1993, (S. Nilsson).
- Boda, Larstäkten norr om Ockran 1993, (1. Moberg).
- Mora, Rullbo 1993, (U. Lindenbaum).
- Venjan, Spjutsäls fäbod 1993 (U. Lindenbaum).
- Malung, Tyngebergets NO-sluttning 1993, (L. Bohjort).
- Särna, Kimbäcken 2,5 km SO Kryptjärn 3 ex på 2 ställen 1992, (JEd & LBr).

DABSRAPPORTÖRER

ABj Axel Björklund, Rättvik.

AJa Anita Jansson, Säter.

AJl Anders Janols, Borlänge.

ASj Anders Sjölund, Siljansnäs.

BNo Börje Nordh, Säter.

BOr Bengt Oldhammer, Orsa.

DABS Botaniska utflykter m. DABS

HPe Håkan Persson, Vikmanshyttan.

JEd Jan Edelsjö, Stockholm.

JJa Janet Jander, Bjursås.

LBr Lennart Bratt, Falun.

MKp Martin Kniph, Leksand.

OSt Olle Strohl, Nacka.

PDm Per-Gustav Dalhielm, By.

PEr Pell Algot Eriksson, Malung.

RLu Rolf Lundqvist, Enviken.

SBD Svenska Botanikdagarna 1993.

SJa Staffan Jansson, Säter.

SNy Sören Nyström, Borlänge.

SSv Stig-Åke Svenson, Gustafs.

TLj Tomas Ljung, Falun.